

Joachim Grieg's beretning (1929) om Edvard Griegs Fundet
Bergen

Da Edvard Grieg i 80 aarene i 2 sæsoner hadde været Harmoniens Dirigent blev hans interesse vakt for at forsøke paa at gjøre noget godt ut av Bergens Orkester. Han fandt med god grund Harmoniens tilgjængelige orkester paa mange maater helt mangelfuldt. I de dage bestod besætningen av Teatrets 11 musikere og ^{en} interesserte amatører, og Gud skal vite, at det hyppig klang baade urent og litet tiltalende og det især hvad messingen angik.

Grieg blev dengang sterkt optat av hvorledes det kunde la sig gjøre at faa Orkestrets stamme øket med et større antal fagmusikere. Han la deri sin store energi, som efter de daværende forhold i vor by dog ikke kunde resultere i noget musikalsk tilfredsstillende.

Det var den samme interesse som drev ham til under utstillingen i 1898 at sætte sig i spissen for arbeidet for en musikfest, og dette hans arbeide lykkedes. I den nederste ende av parken ut mot Marineholmen blev der av træ reist en midlertidig musikhal som rummet 3000 mennesker. Der skulde kun utføres Norske komponisters verker og vedkommende komponist skulde selv dirigere. Man var kommet et langt stykke paa vei ved at underhandle med Orkestret i Kristiania under Holters ledelse, forsterket med vore kræfter i Bergen, i virkeligheten saalangt at det var vanskelig at komme fra denne ordning. Til grund for det laa jo ogsaa det at musikken skulde utføres av Norske musikere. Imidlertid kom Grieg under en reise til at høre Amsterdams 70 mands store orkester under den kjendte dirigent Mengelbergs ledelse. Han blev saa begeistret for dette, at han telegrafererte og satte som betingelse: "Musikfest med Amsterdammerne eller ingen musikfest." Følgen blev at likeoverfor dette kraftsprog mente ^{en} del av den nedsatte komites medlemmer at man maatte bøie sig, medens andre, deriblandt jeg som

dengang var formand, fandt at vi maatte gaa av, da vi var kommet for langt med Holter tid at kunne forlate den tidligere av Edvard Grieg selv vedtagne ordning. Da imidlertid huset var saalangt kommet, at man vanskelig kunde trække sig tilbake, blev der dannet en ny komite med min bror Boktrykker John Grieg som formand og Johan Bøgh med fl. Mengelbergs orkester gennemførte koncerterne under en vældig tilslutning. Det store lokale var til samtlige koncerter overfyldt og ga et resultat som gjorde at det, saavidt jeg erindrer, dækket baade huset og utgifterne med musikernes reise og lønninger.

Der er ikke tvil om at denne ualmindelig præstation, som visselig var av de dimensioner at man neppe kan vente at faa det gjentat i vort land, hos publikum vakte tanken om efter evne at forbedre vore musikforhold. Man kan da gjerne si, at der fra den første dag blev gjort store anstrengelser for efterhaanden at kunne reise et bedre orkester. Det var med tanken paa dette at Edvard Grieg først ønsket at testamentere en sum til sit Fond, som paa en eller anden maate skulde anvendes til fordel for musiklivet.

Dette Edvard Griegs Fond blev stiftet av en komite bestaaende av Direktør Johan Bøgh, Direktør Kr. Lehmkuhl og Boktrykker John Grieg, som til hans 60 aars dag i 1903 satte sig i spissen for en indsamling til et saadant Fond som skulde bære Edvard Griegs navn. Det utgjorde ved stiftelsen Kr. 29.346,22 og var i 1919 steget til Kr. 45.000.-

Under de underhandlinger som mellem Edvard Grieg og mig i 1906 fandt sted i Kristiania modnedes hos Edvard Grieg den beslutning at ville testamentere hele sin formue til Fondet. Og som det vil sees av de vedlagte statuter var bestemmelsen den, at det skulde træ ikraft, naar det med renter hadde naaet Kr. 100.000.-

Edvard Griegs formue var dengang ansat til ca .

-----
en halv million kroner, som var anbragt i gode sikre papirer, væsentlig statspapirer, men da der blandt disse ogsaa fandtes endel tyske statspapirer som under krigen blev værdiløse gik en del av formuen tapt.

Da saa krigen kom og der her blev let tilgang paa penge benyttet det daværende formand i Harmoniens Styre, Hr. Fridtjof Sundt enledningen til her i byen at faa samlet et jubilæumsfond i anledning av Selskapets 150 aar paa ca. Kr.450.000.- til utvidelse av Harmoniens orkester. Likesom ogsaa Kommunen viste sin interesse ved at bevilge aarlige renter av et fond paa Kr.500.000.-

Nina

Under disse forhold mente fru/Grieg og jeg at det var heldig om ogsaa Edvard Griegs Fond straks kom i virksomhet og vi besluttet sammen at fylde de manglende Kr.55.000.- Fondet har siden været anvendt efter statuternes bestemmelse.

Senere gik utviklingen den vei, at da orkestret paa denne maate kom op i det antal medlemmer, som Edvard Grieg fra først av hadde tilsigtet, og som han i sine yderste forventninger ved sin død i 1907 neppe kunde tænke sig bli gjennomført saa hurtig, viste det sig at de vedtagne statuter ikke længere passet for formaalet. Jeg nævner, at Teatret skulde stille sine kræfter til disposition som grundstamme, at Harmonien skulde holde sine prøver og konserter i Teatret og andre ting som av nedenstaaende grunde ikke kunde gjennomføres.

Der var skeet den forandring at Teatret kom til at leie sine orkesterkræfter fra Harmonien istedetfor som i statuterne bestemt omvendt. I de dage da der kun var 3 å 4 forestillinger om uken i Det gamle teater kunde Harmonien uten vanskelighet utføre sine konserter i Teatret. Disse ting kunde som sagt ikke opfyldes, idet man ved at flytte ind i Det nye teater kom til at gi forestillinger hver dag, likesom ogsaa Harmoniens konserter steg til et saadant antal, at medens man da Fondet blev stiftet tænkte sig 5 å 6 konserter i sæsonen,

har vi i enkelte aar været oppe i 80 koncerter om aaret. Samtidig hadde jo Harmonien gjort overenskomst med Koncertpalæet, saaledes at den tidligere ordning med lokale blev helt forandret.

Under disse omstændigheter fandt Exekutorerne for Edvard Griegs testamente, Chr. Michelsen, Joh. Ludw. Mowinckel og jeg med Fru Griegs tilslutning av 18/1 1919, at det var nødvendig at faa statutterne omredigeret. Dette støtte paa nogen vanskeligheter fra Harmoniens side. Men endelig blev det, efter mange og lange forhandlinger ved Borgermester Einar Olsens hjælp, som da var kommet ind som Exekutor efter avdøde Chr. Michelsen, bragt i orden.

Ordlyden av den nye ordning, som i nærværende dokumenter ^{er}berørt, beror i Harmoniens Styres eie, som forvalter av Fondet, og er anbragt i bankdepot.

Testamentet indeholder bestemmelse om at renterne av Edvard og Nina Griegs formue efter deres død blir at fordele mellem visse slegtninger og venner. Efterhaanden som disse gaar bort vil Fondet stige og i sin tid naa en størrelse som antagelig vil dreie sig om det ovenfor nævnte beløp.